

Descobrir la sopa d'all

Pensar-se haver descobert o inventat una cosa que ja és coneguda de tothom.

La sopa d'all és una menja senzilla que es consumeix a tota la península Ibèrica i en alguns territoris d'Occitània. La recepta no pot ser més simple. S'agafen uns quants alls, se'ls enrosseix amb un rajolí d'oli, s'hi afegeix aigua i una mica de pa sec i es cou tot durant vint minuts a foc lent. Val a dir que no cal ser gaire espavilat per cuinar-ne i, per això, a qui s'envaneix tot ufanós d'uns honors no merescuts, se li diu que sembla que hagi descobert la sopa d'all.

Segons la tradició, l'inventor de la sopa d'all fou el rei Jaume I. Actualment, l'expressió *descobrir la sopa d'all* s'aplica a gent pretensiosa, que es creu posseïda de suficiència i d'haver descobert o inventat alguna cosa ja coneguda.

L'origen de 100 frases fetes

Fruit d'una llegenda més que no pas de fets històrics contrastats, la saviesa popular ha atribuït la creació d'aquest plat tan comú al rei Jaume I, ni més ni menys. Així, el monarca conegut com el Conqueridor, a més de casar-se tres vegades, tenir vuit amants, setze fills legals i tres bastards coneguts, ofegar diverses revoltes nobiliàries, participar en una croada, ser el cabdill d'unes quantes guerres, conquerir Mallorca, Menorca, les Pitiüses, València i Múrcia i exercir sàviament de rei d'Aragó i Catalunya durant cinquanta-vuit anys, encara tingué temps per promoure una menja d'enorme èxit d'aleshores ençà.

Sembla que el fet va començar un bon dia en què el rei era de cacera i va perdre's enmig d'un bosc obac, potser mentre perseguia alguna peça. Va passar hores vagarejant pel bosc, extraviat com estava i allunyat dels seus companys. Cansat, afamat i assedegat, finalment trobà una petita cabana de carboners, en la qual només hi havia una noia mig ximpleta. Quan Jaume li va demanar alguna cosa per menjar, la xicotona va fer que no amb el cap, ja que no tenia gairebé res, només una cabeça d'all, un xic d'oli i uns rosegons de pa mig florit.

En vista de l'escassetat alimentària, al rei se li acudí fer una sopa amb aquells ingredients... i la trobà boníssima!

Quan finalment arribaren els seus acompanyants, els va fer tastar la sopa acabada d'inventar i també la van trobar esplèndida, amb un sabor com no havien trobat mai en cap altra menja.

La veu s'escampà ràpidament i la gent del poble va voler participar d'aquell àpat tan fàcil d'elaborar, una sopa que passaria a ser coneguda com *la del rei* i també *la de la beneitona*, per la noieta de la cabana que, segons diuen, va ser portada a palau i, des d'aleshores, tractada amb tota mena de miraments.

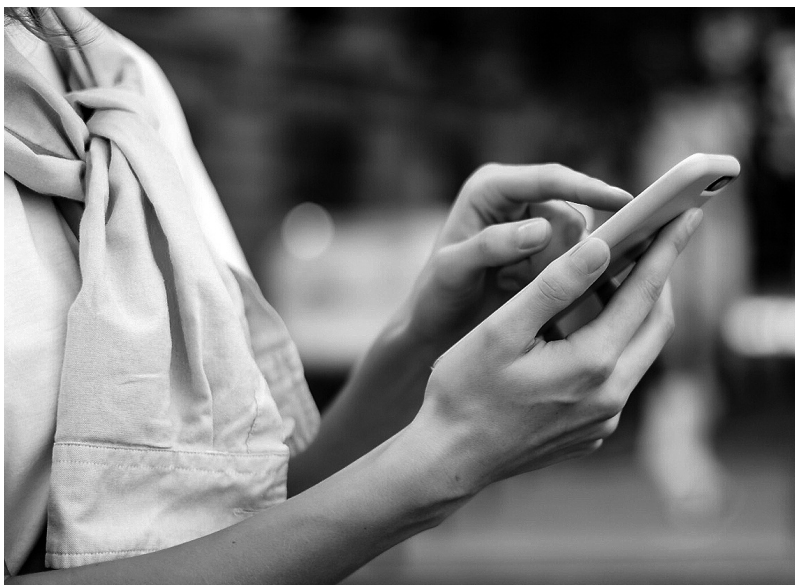
Així que quan us serveixin sopa d'all no hi feu escarafalls. Ara ja ho sabeu, és ben digna d'un rei dels d'abans.

Donar la llauna

Empipar, molestar. Enutjar algú amb una xerrameca monòtona o una actuació persistent.

Hi ha diverses versions sobre la procedència de l'expressió, una de les quals es refereix a la incomoditat d'haver de suportar el soroll que fan alguns estris de percussió, com ara esquellots, que antigament s'utilitzaven en els segons casaments de vidus o vídues o entre nuvis d'edat ja avançada. En aquests casos, doncs, se'ls *donava* el soroll de *llauna* que feien els esquellots. Aquests costums, però, eren més propis

Quantes vegades deveu haver dit a algú *deixa de donar-me la llauna i no m'enviïs més missatges?*

L'origen de 100 frases fetes

d'alguns punts d'Espanya —les *cencerradas*— que no pas de Catalunya.

També podria ser que la frase aparegués simultàniament amb la manufactura de recipients de llauna durant la baixa edat mitjana, encara que la seva popularitat no va arribar fins als segles XVII i XVIII, de mans d'una incipient societat més o menys industrialitzada.

Els estris fabricats així estaven destinats bàsicament a la cuina, encara que també s'utilitzaven per fer tant de soroll com era possible en les protestes en contra dels mandataris del moment, talment com avui es fa amb les cassolades.

D'altra banda, els militars acostumaven a portar escrites les seves reivindicacions, dirigides als seus superiors, en un rotlle de documents dins d'un tub de llauna. D'aquí podria venir, doncs, *donar la llauna*, ja que no deixava de ser un tema molest per als destinataris.

Durar més que l'obra de la seu

Referit a alguna cosa o a alguna feina que triga molt de temps a acabar-se.

Els grans edificis religiosos solen ser enormes construccions que, com és comprensible per la seva complexitat i volum, triguen molts anys a culminar-se, ja que bastir-les costa molts esforços i diners, a més de temps.

La llarga durada de les obres ha fet que cada localitat hagi hagut de prendre paciència durant anys i panys davant les possibles incomoditats, que la religiositat popular, tan estesa en la societat de cada època, ha compensat per la creença de dedicar un costós tribut a alguna advocació arrelada a la seva col·lectivitat i l'esperança de veure acabada la monumental ofrena.

Al mateix temps, però, el veïnat de cada població, que sempre treu punta a tot, ha fet d'aquesta situació motiu d'humorada, més que prendre-s'ho de manera enfurismada, perquè, ja se sap, a les grans catedrals no els ve d'un any ni d'un segle.

Per exemple, la construcció de la catedral de Santa Maria de la Seu d'Urgell s'inicià l'any 1116, encara que ja abans se n'havien assentat tres més, als segles V, IX i XI. Les obres del temple actual foren gairebé interrompudes el 1122 i continuades el 1175, sota la direcció de l'arquitecte Ramon Llombard, que va donar per acabat l'encàrrec el 1182, seixanta-sis anys després. Malgrat tot, les obres continuaren lentament; tant, que alguns revestiments s'enllestiren entre el 1955 i el 1974. Des de la primera pedra, havien passat uns vuit-cents cinquanta anys.

L'origen de 100 frases fetes

El 22 de juliol de 1202 s'iniciaren les obres de la Seu vella de Lleida, encarregades a Pere de la Coma el 1193. Es donà per acabada el 1286, vuitanta-tres anys després.

Les obres de l'actual catedral de la Santa Creu de Barcelona, consagrada a santa Eulàlia, començaren l'1 de maig de 1298 —encara que la ciutat ja tenia seu episcopal des del segle IV i s'havia edificat una primera catedral— en la mateixa ubicació que l'emplaçament actual. La construcció de l'edifici previst acabà a mitjan segle XV, uns cent cinquanta anys més tard, però la façana i les dues torres laterals no s'alçaren fins a les acaballes del segle XIX, per acabar l'obra el 1913. Si ho comptem així, donaria un total de sis-cents quinze anys.

Pel que fa a la catedral de Santa Maria de Girona, es començà a construir el 29 d'abril de 1312 i l'estructura no s'acabà fins al 1604 (dos-cents noranta-dos anys després). El 1606 es posà la primera pedra de la façana, la qual no s'enllestiria fins al 1960 (tres-cents cinquanta-quatre anys després). Finalment, el 1975 es culminaren les obres de la Porta dels Apòstols, iniciades el 1370 (sis-cents cinc anys després). Si fem un càlcul ràpid, el total arribaria als sis-cents seixanta-tres anys.

Podríem seguir amb la relació amb els casos de la catedral de Manresa, que trigà cinc-cents trenta-quatre anys a acabar-se, la de València, amb cinc-cents dotze anys, i la Santa Maria del Mar de Barcelona, amb cinc-cents setanta-tres, que pujarien a sis-cents trenta-vuit si hi afegíssim el nou presbiteri, inaugurat el 1967. I algunes encara no s'han enllestit, com ara la basílica de la Sagrada Família de Barcelona.

Per això, quan alguna cosa es fa inacabable es diu que és *més llarga que l'obra de la seu...* que la de qualsevol seu.

Els catalans de les pedres en fan pans

Es diu del valor col·lectiu de treure profit de qualsevol situació negativa o adversitat.

L'origen d'aquesta dita el trobem en una expressió castellana nascuda durant la brutal repressió contra els pobles de Catalunya, exercida per les tropes de Felip V abans i després de la derrota dels austriacistes per part dels Borbons, que va acabar en caure Barcelona l'11 de setembre de 1714, després d'un llarg setge.

A mesura que anava avançant la guerra, es van incendiar diverses poblacions, com ara Poblet, Calaceit, Xàtiva, Lleida, Terrassa, Manresa, Sitges... També es va imposar l'anomenat

Pans de diferents formats tal com figura que els catalans fem amb les pedres.

L'origen de 100 frases fetes

delme de la força a totes les poblacions, que consistia a executar un de cada deu homes triats a l'atzar. Per exemple, a Sant Quintí de Mediona van ser penjats més de vuit-cents civils.

A més de suprimir les institucions catalanes — com ara les Corts, la Diputació del General, la Reial Audiència, el Consell de Cent o les vegueries —, es van implantar tot un seguit d'impostos abusius impossibles de pagar, com ara les *quinzenades* que calia abonar cada dues setmanes.

Per fer front a les primeres quinzenades, la gent de pagès es va veure obligada a vendre els animals, que eren la base de la seva subsistència, i després a desprendre's dels pocs estalvis que tenien, tant en diners com en joies, i que havien amagat sota les pedres del voltant de la casa.

D'aquí va sorgir que alguns dels invasors, tot fent-ne escarni, escampessin la frase *els catalans treuen diners de sota les pedres*, la qual, en popularitzar-se entre els felipistes, es convertí en *los catalanes de las piedras sacan panes*.

Aquesta mateixa frase, en catalanitzar-se, quedà com la coneixem i se n'alterà el sentit despectiu original. Ara el que fa és expressar la capacitat dels catalans per sortir-se'n davant de qualsevol adversitat.